

Odpowiedzialność kosztuje.
Stanowisko Greenpeace dotyczące finansowania walki ze zmianami klimatu
w krajach rozwijających się

W styczniu 2009 Komisja Europejska w dokumencie „*Copenhagen Communication*”, przedstawiła m.in. propozycję dotyczącą mechanizmu finansowania, który musi zostać zawarty w przyszłym porozumieniu klimatycznym, aby zapewnić przepływ funduszy do krajów rozwijających się w celu wspierania inwestycji w czystą energię, ochronę lasów tropikalnych oraz adaptację do zmian klimatu.

Greenpeace domaga się, by podczas Szczytu Europejskiego w dniach 19 i 20 marca, europejscy przywódcy poparli solidny mechanizm finansowy i przedstawili konkretne kwoty wsparcia dla krajów rozwijających się.

Greenpeace wzywa państwa członkowskie UE, by:

- Zaproponowały by w ramach Porozumienia Kopenhaskiego, utworzony został nowy, mocny mechanizm finansowania, który zmusi poszczególne kraje do płacenia za część ich rocznych praw do emisji;
- Uznały braki w finansowaniu inwestycji w czystą energię w krajach rozwijających się w wysokości przynajmniej 40 mld € rocznie do 2020 r.;
- Uznały potrzebę utworzenia funduszu, który dostarczy przynajmniej 30 mld € rocznie do 2020 r. na cele zatrzymania wycinki lasów tropikalnych;
- Wzięły odpowiedzialność za szkody wyrządzone w krajach rozwijających się i wniosły swój wkład w fundusz adaptacyjny, w wysokości przynajmniej 40 mld € rocznie do 2020 r.;
- Domagały się by Porozumienie Kopenhaskie zapewniło krajom rozwijającym się finansowanie z funduszy publicznych w wysokości przynajmniej 110 mld € rocznie do roku 2020. Kraje uprzemysłowione i nowo-uprzemysłowione powinny mieć w tej kwocie swój sprawiedliwy udział. Unia Europejska powinnałożyć na ten cel około 35 miliardów euro rocznie do roku 2020.

Unijna odpowiedzialność i możliwości działania

Jeśli chcemy osiągnąć skuteczne porozumienie w Kopenhadze, Unia Europejska musi być liderem negocjacji klimatycznych dając tym samym przykład reszcie świata. Otwarte i konstruktywne negocjacje klimatyczne rozpoczną się na poważnie dopiero wtedy, gdy Unia Europejska przedstawi konkretne propozycje finansowe.

Państwa rozwinięte odpowiedzialne w 64% są za obecny kryzys klimatyczny, powinny zapewnić środki finansowe niezbędne do walki ze zmianami klimatu w krajach rozwijających się. Kraje nowo-uprzemysłowione¹ także powinny mieć swój proporcjonalny udział w tych wysiłkach.

¹ Kraje nowo-uprzemysłowione (NIC) to te, które w roku 2005 osiągnęły PKB per capita powyżej 15000 USD. Termin ten nie obejmuje najbardziej narażonych na zmiany klimatu państw wyspiarskich.

Poniżej Greenpeace przedstawia, jakie środki finansowe muszą być przeznaczone na rozwój czystych technologii energetycznych, ochronę lasów i adaptację w krajach rozwijających się.

Czysta energia

Według IPCC (Międzyrządowego Panelu ds. Zmian Klimatu) jeśli chcemy zatrzymać wzrost średniej globalnej temperatury poniżej 2° C i zapobiec najbardziej katastrofalnym skutkom zmian klimatu, to kraje rozwijające się powinny zredukować swoje emisje o 15-30% do roku 2020², co będzie możliwe jedynie dzięki inwestycjom w efektywność i czystą energię, pod warunkiem, że kraje rozwinięte zapewnią niezbędne środki finansowe

Międzynarodowa Agencja Energii (IEA) przewiduje, że inwestycje w elektryfikację prowadzone według scenariusza „business as usual” będą kosztowały 165 mld \$ (131 mld €) rocznie do 2010 roku. UNDP (Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju) szacuje, że rozwój niskoemisyjnych systemów energetycznych w krajach rozwijających się będzie kosztował 25-50 mld \$ rocznie (20-40 mld €) do roku 2020³. W opublikowanym w 2006 roku Raporcie Sterna stwierdzono, że fundusze publiczne na badania, rozwój i wdrażanie czystych technologii, powinny wynosić 66 mld \$ (50 mld €) rocznie do 2030 roku⁴. Komisja Europejska w *Dokumencie Roboczym* towarzyszącym „Copenhagen Communication” przedstawiła bardziej szczegółowe wyliczenia szacując, że inwestycje w sektor energetyki i przemysłu w krajach rozwijających się powinny wynieść 71 mld € rocznie do 2020 roku (według cen z 2005 roku)⁵. Ta liczba zawiera jednak przychód wygenerowany przez rynek handlu emisjami szacowany na 38 mld €.

Na podstawie tych wyliczeń Greenpeace wzywa Unię Europejską, inne kraje uprzemysłowione oraz nowo-uprzemysłowione, by zobowiązały się przeznaczać co najmniej 40 mld € rocznie do roku 2020 roku na inwestycje w rozwój czystej energii w krajach rozwijających się (nie wliczając w to pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży emisji na rynku międzynarodowym).

Ochrona lasów

Greenpeace popiera propozycję Komisji Europejskiej powołania wielostronnego funduszu na rzecz lasów, zaopatrywanego ze środków publicznych i nowego międzynarodowego mechanizmu finansowego⁶.

Greenpeace domaga się, by zgodnie z zaleceniami Komisji, Unia Europejska wystąpiła przeciwko offsetowaniu kredytów leśnych na rynku handlu emisjami. Redukcja emisji z wycinki lasów tropikalnych musi być dokonywana dodatkowo do redukcji emisji w krajach uprzemysłowionych. W październiku 2008 roku Komisja Europejska oszacowała, że zmniejszenie wylesiania o połowę do roku 2020 kosztowałoby 15-25 mld €. ⁷ Całkowite zatrzymanie wylesiania w tym samym czasie wymagałoby znacząco wyższych nakładów.

² Według IPCC kraje uprzemysłowione powinny zredukować swoje emisje o 25-40% do roku 2020 (w porównaniu z rokiem 1990). Greenpeace wzywa UE, by zobowiązała się do redukcji emisji o przynajmniej 40% (w tym 30% redukcji na obszarze Unii).

³ UNDP, „Human Development Report (HDR), Fighting Climate Change: Human Solidarity in a Divided World”, 2008, s. 153.

⁴ Stern Nicolas, „The Economics of Climate Change. The Stern Review”, Cabinet Office HM Treasury, 2006.

⁵ European Commission, „Commission Staff Working Document”, 2009, s. 13.

⁶

⁷ European Commission, „Communication on Deforestation, 2007, s.9.

eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0645:FIN:EN:PDF

Greenpeace wzywa kraje uprzemysłowione oraz nowo-uprzemysłowione, by przeznaczały co najmniej 30 mld € rocznie, aby do roku 2020 zatrzymać całkowitą deforestację w krajach rozwijających się.

Środki adaptacyjne

Greenpeace uważa, że kraje uprzemysłowione i nowo-uprzemysłowione powinny do roku 2013 przeznaczyć co najmniej 20 mld € na mechanizmy adaptacyjne (takie, jak ochrona wybrzeży czy systemy irygacyjne) i stopniowo zwiększać te nakłady do minimum 40 mld € rocznie (50 mld \$) do roku 2020⁸.

Komisja Europejska proponuje niższe kwoty (10 mld € do roku 2020) zakładając, że część kosztów zostanie pokryta z dodatkowych zysków wygenerowanych przez funkcjonowanie mechanizmów adaptacyjnych fundusze sektora prywatnego oraz wpływy z podatków w krajach rozwijających się. Greenpeace jest jednak przekonany, że działania adaptacyjne muszą być finansowane głównie przez sektor publiczny. Rządy ani obywatele krajów rozwijających się nie powinni ponosić kosztów adaptacji do zmian klimatu, które spowodowane są głównie emisjami pochodzącymi z krajów rozwiniętych.

Kto ile powinien zapłacić?

Dodając do siebie potrzeby związane z finansowaniem czystej energii - 40 mld € rocznie do 2020, ochrony lasów - 30 mld € do 2020 i adaptacji - 40 mld € do 2020, **Greenpeace uważa, że porozumienie klimatyczne, które musi zostać zawarte w grudniu tego roku w Kopenhadze, powinno zapewnić krajom rozwijającym się fundusze wysokości co najmniej 110 mld € rocznie do roku 2020.** Greenpeace wzywa rządy państw Unii Europejskiej i innych krajów uprzemysłowionych, by zobowiązały się pokryć większość tej kwoty. **Oznacza to, że zgodnie z jej historyczną odpowiedzialnością i możliwościami finansowymi Unii Europejskiej, jej udział w tej kwocie powinien wynieść około 35 miliardów euro rocznie do 2020.**

Globalny mechanizm finansowania

Greenpeace wzywa państwa Unii Europejskiej do poparcia **nowego, niezależnego, globalnego mechanizmu finansowania**, który stanowić będzie dodatek do istniejącej Oficjalnej Pomocy Rozwojowej⁹. Mechanizm powinien opierać się na obowiązku zakupu przez kraje części rocznego budżetu emisji (tzw. „propozycja norweska”).

Mechanizm powinien być zarządzany przez instytucję międzynarodową w ramach UNFCCC aby pozostać niezależny od aktualnych w danym momencie opcji politycznych i indywidualnych opinii polityków będących u władzy.

Greenpeace wzywa państwa członkowskie Unii Europejskiej, by poparły powstanie nowego mechanizmu finansowania, który zmusi poszczególne kraje do płacenia za część ich rocznych praw do emisji.

⁸ Oxfam International, „Adapting to Climate Change: What’s needed in poor countries and who should pay”, 2007.

⁹ ODA – Official Development Assistance

**Udział poszczególnych krajów europejskich
w finansowaniu walki ze zmianami klimatu w krajach rozwijających się.**

Państwo	RCIⁱ (% w skali świata)	Kwota (w miliardach €)
Austria	0,53	0,8
Belgia	0,74	1,1
Dania	0,38	0,8
Finlandia	0,35	0,8
Francja	3,25	4,2
Niemcy	5,47	7
Grecja	0,63	0,8
Irlandia	0,30	0,4
Włochy	3,08	4
Luksembourg	0,08	0,08
Holandia	1,16	1,5
Portugalia	0,35	0,8
Hiszpania	2,08	2,7
Szwecja	0,49	0,8
Wielka Brytania	3,73	5
EU 15	22,94	30,78
Bułgaria	0,12	0,15
Cypr	0,04	0,03
Czechy	0,53	0,8
Estonia	0,06	0,08
Węgry	0,30	0,04
Łotwa	0,04	0,03
Litwa	0,07	0,08
Malta	0,02	0,02
Polska	1,06	1,5
Rumunia	0,26	0,2
Słowacja	0,16	0,2
Słowenia	0,09	0,15
EU 27	25,68	34,06
Kraje rozwinięte	77,15	102
NICⁱⁱ	5,80	7,93
Razem	82,95	109,93

ⁱ RCI - Responsibility Capacity Index, The Greenhouse Development Rights, "The right to development in a climate constrained world", EcoEquity, SEI, Christian Aid, Heinrich Böll Foundation. Wylczenie jest oparte o specyfikę dochodów danego kraju, dystrybucję dochodu i dane dotyczące wysokości emisji. Dokładne wyniki numeryczne zależą od szczególnych wartości wybranych dla kluczowych parametrów tj. roku, w którym zaczyna się włączać narodowe emisje do odpowiedzialności - w tym przypadku przyjmujemy rok 1990, a zwłaszcza poziomu progu rozwoju (w tym przypadku przyjęto 7 500 USD na osobę na rok). Jest to poziom dobrobytu, poniżej którego podmioty nie ponoszą kosztów za zmiany klimatyczne. Próg rozwoju 7 500 USD na rok odpowiada 20 USD na osobę dziennie, czyli jest o 25 % wyższy od globalnego poziomu biedy, który wynosi ok. 16 USD dziennie na osobę.

ⁱⁱ Kraje nowo-uprzemysłowione - kraje których PKB par capita wyniósł ponad 15 000 USD w 2005 roku, z wyłączeniem najbardziej narażonych na zmiany klimatu krajów wyspiarskich.